

**KÜRDİSTAN BÖLGESİ
ZERGELÊ KÖYÜ KATLIAMI
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
ARAŞTIRMA İNCELEME HEYETİ RAPORU**

7 AĞUSTOS 2015, HEWLÊR (ERBİL)

GEREKÇE

1 Ağustos 2015 günü Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kürdistan Bölgesel Yönetimi sınırları içerisinde Kandil'e düzenledikleri hava saldırısı sonrasında bölgeden sivillerin hayatını yitirdiğine dair haber ve görüntüler gelmiştir. Yerel kaynakların verilerine rağmen AKP Hükümeti sözcüleri ve resmi makamlar sivillerin hayatını yitirdiğini reddetmiştir. Bu çelişkilerin giderilmesi ve gerçeklerin gün yüzüne çıkartılması amacıyla Halkların Demokratik Partisi (HDP) Merkez Yürütme Kurulu tarafından heyetimiz görevlendirilmiştir.

HEYET

3 Ağustos 2015 günü; Şanlıurfa Milletvekili Osman BAYDEMİR, Siirt Milletvekili Prof. Dr. Kadri YILDIRIM, İstanbul Milletvekili Hüda KAYA, Genel Başkan Yardımcısı Nazmi GÜR, Merkez Yürütme Kurulu üyesi Hatice ALTINIŞIK'tan oluşan heyetimiz , 4-5-6 Ağustos tarihlerinde Kürdistan Bölgesel Yönetimi; Hewlêr, Kandil ve Süleymaniye'de araştırma ve temaslarda bulunmuştur. Çalışmalarımızın tamamında HDP Hewlêr Temsilcileri Şilan EMİNOĞLU ve Abit İKE de hazır bulunmuşlardır.

ÇALIŞMA ŞEKLİ

Heyetimiz, 1 Ağustos hava saldırısı sonucu yaralananları Erbil Valisi Nevzat HADİ ile birlikte hastanelerde ziyaret etmiştir. Bombardımana maruz kalan Zergelê Köyü'nü ziyaret edip bombardımanın yaratmış olduğu tüm tahribatı tespit etmiştir. Bombardımandan sağ kurtulan köy sakinleri ile yüz yüze görüşmelerde bulunmuştur. Heyetimiz, Zergelê Köyü incelemelerini Revandus Kaymakamı, Belediye Başkanı ve Muhtar ile birlikte gerçekleştirmiştir. Heyetimiz, Süleymaniye'de Goran Hareketi, Yekîti Partisi, Tevgera Azad ile saldırıya ilişkin görüşmelerde bulunmuştur.

Heyetimiz, Hewlêr' de Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başkanı Sayın Mesut BARZANİ ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başbakanı Sayın Neçirvan BARZANİ ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

İşbu rapor sahada yapmış olduğumuz gözlemler, yaralı ve sağ kurtulan mağdurlar ile yukarıda zikrettiğimiz tüm yerel dinamikler ve Bölgesel Yönetim yetkilileri ile yaptığımız görüşmeler çerçevesinde kaleme alınmıştır.

HASTANE ZİYARETLERİ

Zergelê Köyü'ne yapılan bombardıman sonucu ağır yaralanan Muhammed Emin Hıdır Muhammed Emin (1971) ve Şükriye Ahmed, 4 Ağustos 2015 tarihinde Hewlêr'deki hastanelerde ziyaret edilmişlerdir. Ağır yaralı ve yoğun bakımda olan Muhammed Emin'den görüş alınamamış, Şükriye Ahmed'in tanıklığına başvurulmuştur. Aşağıda isimlerini sıraladığımız hava saldırısından sağ kurtulan yaralıların yanı sıra, Zergelê Köyü'nde de yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve tanıklıklarına başvurulmuştur.

Şükriye Ahmed Mirmuhammed, Gurbet Ahmed Mirmuhammed, Hatice Muhammed Süleyman, Muhammed Emin Hıdır Muhammed Emin, Abdullah İbrahim Resul, İsmail Abdullah Kadir, Cegır Cabar Hıdır, Muhammed Hasan Resul, Hasan Ebubekir Ali, Davut Hüseyin Ali, Hıdır Muhammed Emin Hıdır, Çilan Reşit Ahmed, Abdullah İbrahim Mahmut, Ayşe Muhammed Emin, Senur Melan, Siyabend Abdurrahman, Helat Cahit, Rahman Sofi Mina, Şina Hüseyin Ali, Selim Hıdır Hamed Emin, Hıdır Hamed Emin Resul Muhammed Emin,

Ana Hamed Salih, Pavel Dılşad Hıdır Hamed Emin (8), Muhammed Dılşad, Muhammed Emin (5), Mehri Aziz Veli, Fettah Osman Hamed Emin hava saldırısından sağ kurtulan, çocuk, genç, kadın, yaşlı tüm yaralıları Zergelê Köyü sakinleri olup, yaşadıkları topraklarda tarım, hayvancılık ve ticaretle uğraşan sivil vatandaş oldukları tespit edilmiştir.

ZERSELÊ KÖYÜ ZİYARETİ VE TESPİTLER

5 Ağustos 2015 tarihinde sabah saatlerinde vardığımız Zergelê Köyü, Kandil Bölgesinde vadi içerisinde ana karayolunun ve oradan geçen çayın ikiye böldüğü, onlarca yıldır yaşamın devam ettiği sivil bir yerleşim birimidir. Gerek Zergelê Köyü'ndeki temaslarımızda ve gerekse bölgesel dinamiklerle yürüttüğümüz temaslarla bu köyün kamp olarak lanse edilmesinden duyulan rahatsızlık herkes tarafından gündeme getirilmiştir. Zergelê Köyü'nün en az 37 betonarme ev, cami, belediye binası, okul, onlarca ahırdan oluşan sivil bir yerleşim birimi olduğu tarafımızdan da teyit edilmiştir. Bu husus köy ziyaretimiz sırasında yerli ve yabancı onlarca basın ve medya organları tarafından da kayıt altına alınmıştır.

Köy içerisinde yapmış olduğumuz incelemelerde,

1. Selim Hıdır Hamen Emin'e ait ev ve aracı,
2. Cegır Cabar Hıdır'ın evi,
3. Dılşad Hıdır Hamed Emin'e ait ev,
4. Hıdır Hamed Emin'e ait ev,
5. Karox Hamed Emin'e ait ev ve araba,
6. Necip Rojhelat'a ait ev,
7. Zagros Rojhelat'a ait ev ve ahırın, bombardıman sonucu tamamen yerle bir edilecek şekilde yıkıma maruz kaldığı tarafımızdan tespit edilmiştir.

BOMBARDIMAN AŞAMALARI VE GÖRGÜ TANIKLARI

Zergelê Köyü'nde bombardımandan sağ kurtulan yerleşik halkın tanıklıklarına göre, saldırı gününden bir iki gün öncesinde insansız hava araçlarıyla kapsamlı keşifler yapıldığı; 1 Ağustos 2015 tarihinde, takriben saat 04:00'te ilk saldırının başladığı, 06:00'ya kadar belirli aralıklarla en az üç kez bombardıman yapıldığı ve bu esnada insansız hava araçlarının da keşifler yoluyla saldırıyı yönlendirdikleri tarafımıza aktarılmıştır.

BİRİNCİ SALDIRI

Takriben saat 04:00'te uçak sesleri ile birlikte büyük bir patlama yaşanmıştır. Görgü tanıkları yılların vermiş olduğu deneyimle uçaktan bırakılan bombanın kazan bombası sesi olduğunu ifade etmektedirler. Bombardımandan etkilenen ev yerle bir olmuş, 70 yaşındaki Ayşe Ahmed Mustafa, bu saldırıda hayatını yitirmiştir.

İKİNCİ SALDIRI

Köy halkı birinci saldırıda enkaz altında kalan Ayşe Ahmed Mustafa'yı kurtarmaya çalışırken saat 04:50 civarında ikinci saldırı gerçekleşmiştir. Görgü tanıkları ikinci saldırıda çok kısa aralıklarla 4 ayrı patlamanın olduğunu, bu patlamalara da uçaktan atılan roketlerin yol

açtığı ifade etmektedirler. Söz konusu ikinci saldırıda Ayşe Ahmed Mustafa'yı kurtarma çabasında olan Heybet Resul Muhammed Emin (60), Karox Muhammed Emin Hıdır, Abdulkadir Ebubekir Ali ve Necip Abdullah da yaşamını yitirmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ SALDIRI

Köy halkı, ikinci saldırı sonrası oluşan enkazın altındaki insanları kurtarma çabasını sürdürürken, saat 05:10 civarında üçüncü saldırı gerçekleşmiş ve bu üçüncü saldırıda da uçaklardan 4 ayrı füze bırakılmıştır. Söz konusu 3. saldırıda enkaz altında kalanların kurtarılması çabasını yürüten Salih Resul Mehmed Emin ile Sema Rustem ve Xabat isimli insanlar hayatını yitirmiştir.

İki saate yakın süren hava hareketliliği ve bombardıman sonrası tamamı sivil, silahsız sekiz insanın katledildiği hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde tarafımızca tespit edilmiştir.

SALDIRI SONRASI İNSANİ TRAJEDİ

1 Ağustos 2015 sabahı gerçekleşen saldırıda Zergelê Köyü'nde altı ev tamamen yerle bir olmuş, köyün camisi ve okulu dahil olmak üzere tüm evler de bombardımanın etkisiyle tahribata uğramıştır. Köy halkının tamamı endişe içerisinde köylerini terk etmişlerdir. Zergelê yakınındaki Bukriskan, Livjan, Enzi, Pirdesali köy sakinleri keşif uçuşları devam ettiği için her an saldırı olabileceği endişesiyle köylerini terk etmişlerdir. Bini aşkın çocuk, yaşlı, kadın, genç hala saldırı olabileceği kaygısı ve endişesini taşımaktadırlar.

Üçüncü bombardıman sonrası yaşamını yitiren Bukriskan muhtarı olan Salih Resul Muhammed Emin, saldırı gecesi Zergelê Köyü'nde misafir kalan kız kardeşini kurtarmaya giderken hayatını kaybetmiştir.

Saldırılarda hayatını kaybeden Necip Abdullah, geride eşi Mehri Aziz Veli, on altı, on iki ve henüz dört yaşlarında üç yetim bırakmıştır. Mehri Aziz Veli gerek İran rejiminin ve gerekse Türkiye'nin hava saldırısından dolayı üçüncü kez evinin viran olduğunu ve bu son saldırı ile hem eşini hem de evini kaybettiğini ifade etmektedir.

Saldırıda hayatını yitiren Karox Muhammed Emin (26) geride eşini, Sina (7), Sibel (5) ve henüz üç aylık Senem'i yetim bırakmıştır.

Kandil, Türkiye kamuoyuna PKK kampı olarak lanse edilmektedir, oysa ki Kandil büyük bir coğrafyaya tekabül etmekte ve içerisinde yüze yakın sivil yerleşim birimi olan köy ve mezra bulunmaktadır. Nüfusu yaz mevsimlerinde, tarım ve hayvancılıktan kaynaklı olarak en yüksek düzeye ulaşmaktadır.

Saldırıya maruz kalan ve bire bir görüştüğümüz köy sakinleri bu saldırının bilinçli bir sivil katliam olduğunu, temel amaçlarından birinin de Kandil bölgesinde bulunan köylerin boşaltılması olduğu kanaatlerini ifade etmektedirler.

Görüştüğümüz pek çok kaynak Kandil bölgesinde PKK gerillası birimlerinin olduğu gerçeğini teyit etmektedirler. Ancak hiçbir zaman köylerin içerisinde barınmadıklarını, köylere yakın mesafelerde kamplarının olmadığını da teyit etmektedirler. Kaldı ki kimi kaynaklar PKK gerillalarının sivil yerleşim birimlerinde konaklamalarının ve sivil halkla iç içe geçmelerinin kendi iç hukuklarınca yasaklandığı, buna aykırı tutum ve davranışların da disiplinsizlik olarak tanımlandığını belirtmektedirler. Bundan hareketle Zergelê katliamının Kandil bölgesinde

bulunan tüm sivil halka, köylerini boşaltmaları için gözdağı niteliğinde bir saldırı olarak tanımlamaktadırlar.

TESPİTLER

Heyetimizin Erbil hastanelerindeki yaralılar, Zergelê Köyü sakinleri, siyasi parti ve resmi makamlar nezdinde yaptığı görüşme ve girişimler sonucu aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

1. Bombardımana maruz kalan Zergelê Köyü'nün, Ankara Hükümetinin resmi açıklamalarının aksine PKK kampı değil, sivil bir yerleşim yeri olduğu görülmüştür. Bombardıman sonucu hayatını yitirenler sivil ve silahsız insanlardır.
2. Kandil, yüze yakın köy ve mezranın bulunduğu geniş bir bölgedir. Tüm yerel kaynaklar bu sivil yerleşim birimlerinin içinde ve yakın çevresinde PKK'nin herhangi bir kampının hiç bir zaman olmadığını belirtmektedir.
3. Türkiye resmi makamlarının, saldırıdan önce Kürdistan Bölgesel Yönetimini bilgilendirdiklerine dair yaptığı açıklamalar gerçeği yansıtmamaktadır. Zira Kürdistan Bölgesel Yönetimi saldırı sonrası bilgilendirilmiştir.
4. Ankara Hükümet yetkililerinin, Kürdistan Bölgesi resmi makamlarının da hava operasyonlarını desteklediğine dair yaptığı açıklamalar gerçeği yansıtmamaktadır. Bilakis görüştüğümüz tüm makamlar hava saldırılarından ve doğurduğu sonuçlardan duydukları rahatsızlıkları açıkça ifade etmişlerdir.
5. Hava saldırısı ve doğurduğu sonuçlar insan hakları hukukuna aykırı olduğu gibi insancıl hukukun da açık ihlalidir. Zira başka bir ülkenin sınırı 150 km aşılıarak bir köy bombalanıp sivil bir katliam gerçekleşmiştir.
6. Bombardıman sonucu oluşan bu hukuk ihlalinde sorumluluk Türkiye Hükümetinin olduğu kadar, kullanılan silahları Türkiye'ye satan veya hibe eden ülkeler de bu sorumluluktan muaf değildir.
7. Bölgeye yönelik hava saldırıları, sivil insan katliamının yanı sıra yüzlerce hektarlık ormanlık alanın yanmasına, bu alan içinde bulunan bütün canlıların ölümüne ve doğanın tahribatına neden olmuştur.

SONUÇ:

Sivillerin katliamıyla sonuçlanan TSK'nın hava saldırısının siyasi sorumluluğu Türkiye Hükümetindedir.

Hava saldırısının doğurduğu hukuki sorumluluk silsilesi içerisinde bulunan, talimatı veren, uygulayan ve kamuoyunu yanlış bilgilendiren tüm sorumlular hakkında huzurunuzda suç duyurusunda bulunuyoruz.

Sınır aşırı hava saldırısının oluşturduğu tahribatın vahameti, saldırıda kullanılan uçak ve mühimmatın menşei ülkelerin hükümetlerini de bu saldırıdan sorumlu tutmaktadır.

Türkiye Hükümetine bu mühimmatı veren ülkelere, söz konusu silahlarla sivillere dönük saldırılar gerçekleştirmemesinin garanti altına alınması çağrısında bulunuyoruz.

AKP Hükümetini, bu saldırının oluşturduğu korkunç tahribatı dikkate alarak askeri operasyonların çözüm olmayacağı gerçeğini görmeye davet ediyoruz. Otuz yıllık çatışma

pratiğinden de hareketle savaşın, çatışma, gözyaşı, yıkım, yoksulluk ve çözümsüzlüğü derinleştirmekten başka bir sonuç doğurmayacağı aşikardır.

Bir kez daha ifade etmek isteriz ki, 1990ların savaş dili ve pratiğiyle barış inşa edilemez. Yine ifade etmek isteriz ki, çözüm konuşmaktır, diyalogdur ve müzakere masasıdır. Bir daha yeni trajedilerin, yeni savaş suçlarının ve telafisi imkânsız acıların yaşanmaması için acilen çift taraflı ateşkes çağrısında bulunuyoruz.